

Nr 254.

Av herr **Larson, Edward**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en spannmålslagerhusfond.*

I proposition nr 57 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen besluta, att en särskild fond, benämnd spannmålslagerhusfonden, skall inrättas, från vilken fond, som skall förvaltas av statskontoret, lån må i mån av tillgång och intill ett belopp av 500,000 kronor årligen utlämnas för anläggande av spannmålslagerhus eller anskaffande av s. k. spannmålstorkor.

Det svåra läge, vari det svenska jordbruket för närvarande befinner sig, har gjort det nödvändigt, att statsmakterna på ett eller annat sätt ingripa för att bispringa detsamma. Man har då bland annat tänkt på upprättande av flera lagerhus, vartill staten skulle bidra med lån.

Erfarenheterna ha emellertid visat, att de lagerhus, som redan finnas, i ringa grad utnyttjas av lantmännen, vilket torde bero på de höga kostnaderna som äro förknippade med användande av lagerhusen. Ja man kan rent av säga, att de uppförda lagerhusen icke lyckats fylla de uppgifter utredningarna givit vid handen.

Det torde därför vara mindre lyckligt att fortsätta på den inslagna vägen, då den visat sig icke föra till målet.

Det som i hög grad bidrager till jordbrukets svåra läge är avsättningsförhållandena för producerad spannmål. Under hösten, då säden i allmänhet på grund av klimatiska förhållanden är dåligt torr och följaktligen svår att förvara, äro utbuden vanligtvis stora och priserna pressas ned. Icke nog med att den är svår och kostsam att förvara, utan det blir även dåligt mjöl och dåligt bröd utav en spannmål, som icke är torr. Isynnerhet vissa år är säden på hösten så vattenhaltig, att den vid förmalning lämnar ett mycket dåligt mjöl. Följden bliver, att konsumenterna hellre köpa mjöl av importerad torr vara, medan den inhemska spannmålen har svårt att finna köpare ens till underpris och därför till en stor del fodras upp.

Vad som mycket bidragit till att göra det amerikanska vetet både bra och begärligt äro de torkningsanstalter, som allmänt i Amerika användas och vari vetet genast det blir tröskat behandlas och bearbetas för att få ned fuktighetsgraden till rätta proportioner.

Den första och viktigaste förutsättningen för att lantbrukarna skola kunna erhålla skäligt pris för sin spannmål är därför, att möjligheter beredas dem att få sin vara i sådan kondition, att den när som helst kan förmalas och lämna ett förstklassigt och fullgott mjöl. Samtidigt skulle härmed vinnas den fördelen, att om utbuden av spannmål skulle överstiga

efterfrågan kan densamma utan risk och utan vidare arbete förvaras till efterfrågan och behov föreligger. Därjämte torde det vara nödvändigt för belåning av spannmål, att den är fullt torr, då det i annat fall medför allt för stora risker utlämna lån å densamma. Genom att så att säga förädla eller förbättra den svenska spannmålen skulle även konsumenterna vinna icke obetydligt, ja man kan gott utgå ifrån, att många som nu köpa sitt behov av mjöl till 40 öre per kilogram och däröver skulle i stället köpa hemmaproducerad vara till cirka 50 procent lägre pris. Den marginal, som nu föreligger mellan å ena sidan svenskt vete å cirka 17 öre per kilogram och mjöl till cirka 40 öre per kilogram, måste väl ändå anses både oskälig och onormal. Det är också min bestämda åsikt, att om den svenska spannmålen i torrhetsgrad bleve något så när jämnställd med den utländska, skulle avsättningsmöjligheter och priser ställa sig helt annorlunda än vad nu är fallet.

Det är här liksom på alla andra områden, man kan icke erhålla samma pris för en mindre god vara som för en fullgod.

Det torde för övrigt vara så gott som omöjligt, då det skulle ställa sig allt för dyrt såväl i uppförande som i drift, att bygga lagerhus på alla den mångfald platser, där sådana skulle behövas. Men för den stora allmänheten skulle det bliva till ofantlig nytta, om tillgång till torkningsmaskiner på nära håll funnes, där man på ett enkelt, billigt och praktiskt sätt kunde få skörden torkad.

Genom ett rätt utnyttjande av de lagerhus eller magasin, som redan finnas på varje ort, där spannmål odlas till avsalu, kommer man ifrån nybyggnader. Genom att sedan bereda t. ex. en eller flera av de uppköpare av spannmål, som nu finnas i nästan varje stad eller större samhälle, samt större lantbrukare, vilka äga egna magasin, möjlighet att genom lån erhålla hjälp till inköp av lämplig torkningsmaskin under villkor att densamma enligt viss taxa skulle stå till allmänhetens förfogande, vore enligt mitt förmenande föreliggande fråga löst.

Sådana maskiner med en avverkningsförmåga av 1,000 kilogram i timmen lära nu finnas att tillgå till ett pris av cirka 7,500 kronor per styck.

Om man tänker sig lån av intill 75 procent av kostnaden, skulle föreslagna reservationsanslag å 500,000 kronor räcka till torkningsmaskiner på 100 olika orter och på ett par tre års tid med ett anslag av 500,000 kronor årligen skulle ju tillgång till torkningsmaskiner föreligga för hela landet.

Genom att dessa torckerier bleve förlagda på så många olika platser skulle lantmännen bliva i tillfälle att efter egna dragare komma i direkt förbindelse med torckerierna; härigenom undvikas fördyrande frakter.

Därtill kommer att genom spannmålens torkning utökas magasinens kapacitet i avsevärd grad.

På grund av vad sålunda anförts tillåter jag mig värdsamt hemställa,

att det av Kungl. Maj:t föreslagna reservationsanslaget av 500,000 kronor icke måtte få disponeras för utlämnande av lån till anläggande av spannmålslagerhus, utan endast till lån för anskaffande av s. k. spannmålstorkor.

Stockholm den 5 mars 1924.

Edw. Larson.